Cenzurat.

XLVI. évf. Cluj, 1936. jurius. 6. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

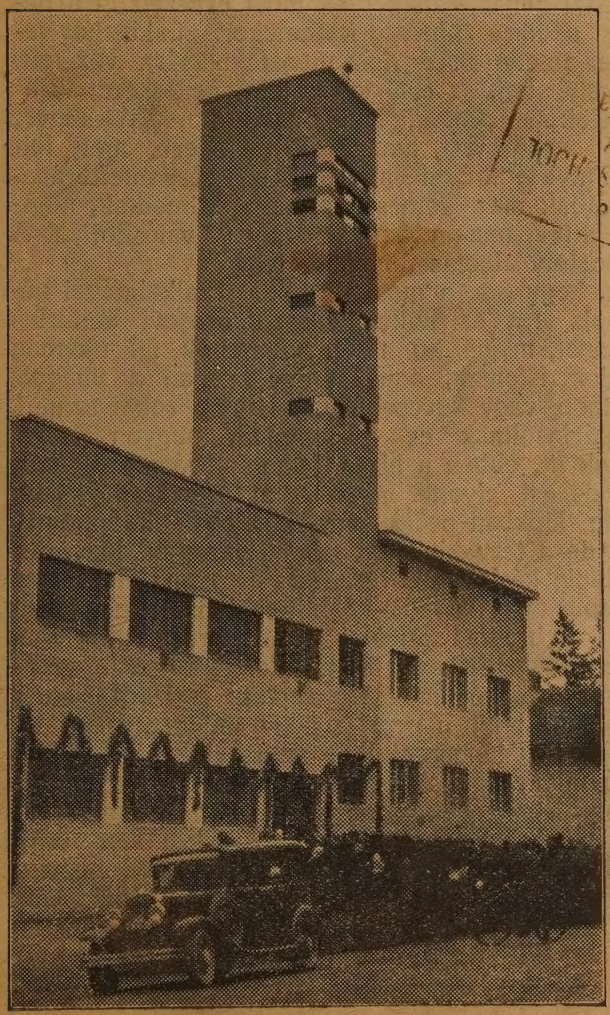

A braşovi unitárius templom, amelyet Dr. Boros György püspök 1936 május 17-én nagy ünnepségek keretében felszentelt.

Unitarian College 2416 Allstonway
Berkeley, California, U.S.America.

Az igazi pünkösd.

Ap. Csel. II. 17.

És lészen az utolsó időkben, ezt mondja az Isten), kitöltök az én Lelkemből minden testre; és prófétáknak a ti fiaitok és leányaitok, és a ti ifjaitok látomásokat látnak és a ti véneitek álmokat álmodnak.

21. És lészen, hogy valaki az Úrnak segitségét hivja, megtartatik.

Pünkösd ünnepe mindig szép, mindig fölemelő. A pompájában diszlő természet, a virággal beboritott rét és mező, a zöldelő erdőkkel koszoruzott bércek és hegyek valami áldott, boldog, megszentelt érzéssel töltenek el minket. Ugy érezzük, hogy a husvéti diadal gondolatának csak most érkezett el a beteljesülése. Hajdan, a kereszténység kezdetekor pünkösdkor jelent meg az eszme, amely az egyház megalakulására vezetett. Az ige valóban testté lett, az első keresztény gyülekezet valóságává. A szent lélek nemcsak egy ködös, távoli homályban levő, képzeletbeli segitő eszköz volt, hanem élő, ható erő, mely felszinre hozta a szunnyadó erőket és cselekvésre serkentette azokat. Az öregek és ifjak már nemcsak álmokat álmodtak, nemcsak látomásokat láttak, hanem azokat meg is valósitották. A pünkösd tehát a komoly alkotás ünnepévé lett.

Ugy érezzük, hogy ma, a mostani pünkösd alkalmával különösebb öröm fogja el a szivünket. Hiszen braşovi unitárius testvéreink csak most, május hó 17-én szentelték fel ujonnan épitett templomunkat. Istenem, annyi templom van a világon, hogy ma eggyel több, vagy kevesebb van-e, nem sokat számit. De nekünk, unitáriusoknak ez a templom nagyon sokat jelent. Mert nekünk itt, ebben a hires, jelentős városban még volt templomunk, de azt elvette mitőlünk a 18. század gonosz szelleme. Az ujabb időkben pedig már korábban hozzáfogtak volt az épitéshez, de a terv kivitelét valami váratlan, legyőzhetetlen akadály mindig késleltette. De ime, a jelen évi pünkösd alkalmával a braşovi testvéreink a saját templomukban dicsérik az egy igaz Istent. A braşovi afiaival együtt érezzük az Isten iránti hálának fönséges erejét, együtt imádkozunk ezért az áldott, szép, diadalmas pünkösdért. Megvagyunk győződve azonban, hogy nemcsak mi, hanem a világ minden táján levő unitáriusok, a határon és tengerentuliak az északi és a déli földtekén levők, buzgó hálát rebegnek a braşovi templom dicsőségéért.

Áldott legyen az Isten, hogy megsegitette a braşoviakat a nagy munkában. Áldottak legyenek a lelkek, akik a szent ügyet diadalra juttatták. Áldott legyen minden sziv, amely ebben az uj templomban imádkozik...

A braşovi unitárius templomavatás.

1936 május 17. nemcsak a braşovi unitárius egyházközség történetében, hanem egyetemes egyházunk életében is nevezetes nap. Az unitárius hit és akarat, áldozatkészség és emberszeretet lelkeket megtermékenyitő és megbékitő győzelmét ültük meg e napon. Ünnepi hangulatban és mindvégig felemelő érzésekben nyilvánult meg a vallásos lelkeknek egyházszeretete, mely közelből és távolból egész emberáradatot sodort a hittel küzdő szent akaratnak diadalmas jelképe: az uj unitárius templom felé.

E történelmi jelentőségü nappal kapcsolatosan röviden beszámolunk a templomavatási ünnepség eseményeiről.

Az egyházi gyönyörü ünnepély méltó keretet nyert azáltal, hogy egyházunk képviseletében Dr. Boros György püspök és Dr. Ferenczy Géza főgondnok vezetésével küldöttségileg megjelentek Clujról: Puksa Endre jószágfelügyelőségi elnök és felesége, Vári Albert dékán, Szent-Iványi Sándor teol. tanár, Dr. Abrudbányay Ede köri f. gondnok és felesége, Hadházy Sándor pénztárnok, Gálffy Zsigmond igazgató, I. G. Ducáról és treiscauni, alba de sus köri esperesek vezetésével a papság.

Méltóságos és Főtisztelendő Dr. Boros György püspök urat és kiséretét május hó 16-án délután fél négy órakor fogadta az állomáson a treiscauni unitárius egyházkör lelkészi kara, egyházi és világi vezetősége, valamint a helybeli érdeklődők nagy tömege. Dr. Szent-Iványi Gábor egyházköri f. ü. gondnok ur ödvözölte meleg szavakkal a püspök urat, ki őszinte örömét fejezte ki afelett, hogy idejöhetett s kezet foghat azzal a néppel, mely a mai körülmények között csodákat müvelt.

Felvirágozott kocsin, diszmenetben vitte Főpásztorát az ünneplő tömeg a Babeş-ut sarkán égnek emelkedő tornyu, modern épitészeti alkotáshoz, az új templomhoz, hol újabb ünneplő tömeg fogadta a menetet. A templom bejáratánál Kovács Lajos braşovi esperes-lelkész mondott üdvözlő beszédet, benső megindultsággal emlékezve a mult sok munkájára és csalódására, de örömmel állapitva meg, hogy a kitartó küzdelem jutalma ime felemelkedett. Főpásztorunk válaszában rámutatott a nagyszerü alkotásra, amely arannyal van bevonva, az áldozatos szivek szeretetének aranyával.

Ezután Podea vármegyei alispán ur a vármegyei és városi hatóságok képviseletében üdvözölte a Főpásztort meleg szeretettel biztositva arról, hogy Dávid Ferenc vallását, a leglibe-rálisabb vallást csak becsülni és értékelni tudják. Főtisztelendő püspök ur válaszában kijelenti, hogy e templom a szeretetet jelképezi, hol imádkozni és dolgozni akarunk.

Benedek Róza és Kovács Erzsike virágcsokorral köszöntik az Egyházfőt, ki a testvéri érzés és nagyrabecsülés csókjával köszöni meg a szeretet jelképeit.

Ezután a Főpásztor az ünneplő tömeggel együtt bevonult a templomba, hol egy rövid hálaadó imát mondott, alázattal köszönve meg a Mindenható ajándékát.

Este a Székely-Társaság helyiségében gyült össze a közönség ismerkedési estélyre. Mikor is Dr. Szele Béla és Szabó Béni képv., mint házigazdák fogadták a társaságot. Kovács Lajos esperes köszöntötte egyházunk vezetőségét, a sziveknek szeretetteljes, testvéri érzéséből állitva diszkaput számukra. Főtisztelendő püspök ur és Dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok ur őméltósága bizalommal telt beszédükben mutattak rá a testvéri együttlét és együttérzés tényében rejlő csodálatos, megtartó erőkre.

A templomavatási ünnepség alkalmával tartott istentisztelet május 17-én d. e. 10 órakor kezdődött, mintegy kétezernyi érdeklődő részvételével, akiknek egyrésze a templomon kivüli szabad térségről hallgatta a hangszóró által közvetitett beszédeket. A gyülekezet énekét Kiss Károly vârghişi kiváló énekvezérünk vezette. Imát Benedek Gábor chichişi lelkész, esperes-helyettes mondott mély áhitattal. Cherubiri: Mi Atyánk c. áriát Puksáné, Boros Irén cluji énekmüvésznő énekelte lenyügöző hatással. Az ének szines, müvészi hangjára az imádkozó lelkek megindultan emelkedtek Istenhez a templomi áhitatban. Az orgonakiséretet a müvészi énekhez Gál Vilmos braşovi keblitanácsos, zongoramüvész szolgáltatta gyönyörködtető játékával. Alkalmi egyházi beszédet Szent-Iványi Sándor teológiai tanár tartott az imádság házának jelentőségéről. Szónoki erővel és meggyőző lelki élményekkel felépitett hitépitő beszédét mindvégig élénk figyelemmel és élvezettel hallgatta a gyülekezet. Kovács Lajos esperes-lelkész, ki mindenkor apostoli buzgósággal volt lelki vezetője és irányitója a templomépités mozgalmának, szemléltetően ismertette az épitkezés történetét, miáltal egyuttal az egyházközség belső életének vázlatos történetét is feltárta. 1885-ben alakult a leányegyházközség. A templomépités mozgalma 1894-ben indult meg. 1909-ben megalakult az anyaegyházközség, melynek első papja Veress György volt az egykori buzgó gondnok fia. 1915-ben Kovács Lajos lett a braşovi unitáriusok lelkésze, akinek áldásos lelkészi munkája e gyönyörü eredményhez vezetett. A város által adományozott kututcai telken a templomépités 1934 április 24-én kezdődött, de ismeretes a megrendítő belügyminiszteri intézkedés, mely az épitkezést május 8-án már beszüntette. A most felavatott templom épitése ugyancsak a város által adományozott helyen 1936 junius 1-én kezdett épülni Halász Kálmán braşovi épitőmüvész terve és vezetése mellett. Az épitkezést lehetővé tette az a sok lelkes és megértő nemesszivü adakozás, mely nemcsak az unitárius hivek részéről, hanem a magyarság és társadalom részéről általában megnyilvánult. Hálás szivvel kellene e helyen is felsorolni a nyilvánosság előtt a nemesszivü adakozók neveit, de a technikai nehézségek miatt a

pénzadományokon felül csupán néhány nevet ragadunk ki: Özv. Kádár Sándorné, elhunyt férje emlékére két harangot adományozott, Dobra Dénes és neje Oláh Mária az Urasztalát, a D. F. Nőszövetség a Szószéket, a mellette levő ülőhelyekkel és szőnyegeket, Özv. Németh Istvánné urasztali takarót, a D. F. Ifjusági Kör a tanácsterem berendezését adományozta.

Főtisztelendő Dr. Boros György püspök ur emelkedett főpásztori beszédben avatta fel az új templomot s kérte arra és az abban lakozókra az Egy igaz Isten áldását. Meghatottan mondott köszönetet azoknak, akik dolgoztak és áldoztak, hogy Isten dicsőségére felépülhessen az imádkozás háza. Kegyelettel emlitette néhai Kádár Sándor nevét s a gyülekezet néma felállással percekig magábaszálltan áldozott a nemesszivü adakozó emlékének, mialatt az új harangok gyönyörü összhangja egybesimulva a lelkek áhitatával Istenhez emelkedett.

A tervezett urvacsoraosztás elmaradt s helyette egy bensőségteljes keresztelési szertartás keretében Taar Géza aita-marei lelkész keresztelte meg Kádár Levente és Egyed Magda újszülötteket. Nem lehet szavakkal kifejezni az érzést, mely a beszéd hatása alatt áthatotta a gyülekezetet. Hogy mit jelent nekünk a gyermek, kiért templomokat, iskolákat, meleg otthonokat épitünk, talán sohasem érezhettük meg ily megragadó formában, mint ahogyan azt Taar Géza éreztette költői lendülettel, művészettel és hatással elmondott beszédében. Ha ilyen lelkiséggel indulnak el templomainkból az újszülöttek s járják az ősi földön nehéz útjokat, ez a maroknyi nép új történelmet ír a világ számára, a hitben diadalmasan felemelkedett lelkek történelmét.

Üdvözlések során Főtisztelendő Dr. Boros György főpásztort és Méltóságos Dr. Ferenczy Géza egyh. főgondnokot a testvéri szeretet és becsülés melegével üdvözölték a különböző egyházak és egyesületek. A görög katholikus esperes üdvözlő átirata után személyesen fejezték ki üdvözletüket: Dr. Möckel Konrád a szász evangelikus egyház, Dr. Péter Antal a róm. kath. egyház, Csia Pál a református egyház, Nikodemusz Károly a magyar evangelikus egyház, Dr. Deutsch Ernő főrabbi az izraelita hitközség, Dr. Szele Béla a Magyar Párt, Szabó Béni kamarai képviselő a Székely Társaság, Szemlér Ferenc a Magyar Dalárda, Kovács Lajos a treiscaunköri unitárius papság, Dr. Kerekes István egyh.-községi főgondnok az egyházközség előljárósága, Markovics Leóné a Nőszövetség, Szász Dénes segédlelkész az Ifjusági Kör nevében. Az orthodox izraelita hitközség ugyancsak átiratban küldte el üdvözletét. Főtisztelendő Püspök ur, valamint Főgondnok ur őméltósága meghatottan fogadták és hasonló testvéri szeretettel viszonozták az üdvözléseket, megköszönve az egyházak és egyesületek vezetőinek és tagjainak azt a támogató és segitő szeretetet, mellyel itt is közös szent ügyünk mellé állottak, hogy általunk épüljön Isten dicsősége.

Istentisztelet végeztével az ünnepi gyülekezet — a közben megeredt eső ellenére is — teljes számmal vonult a temetőbe, hol néhai Kádár Sándor pénztáros sirját megkoszoruzta. Benedek Gábor chichişi lelkész tartott a családi sirboltnál megható beszédet.

Délben közebéd volt a Korona szállodában, melyen több, mint százhuszan vettek részt. Főtisztelendő püspök ur Őfelsége a király egészségére üritette poharát. Dr. Szent-Iványi Gábor az egyház vezetőségét éltette. Podea vármegyei főjegyző, Dr. Ferenczy Géza főgondnok, Szent-Iványi Sándor, Dr. Möckel Konrád, Dr. Abrudbányai Ede, Nikodemusz Károly, Vári Albert, Hadházy Sándor, Dr. Kerekes István, Lőrinczy Dénes, Kovács Lajos és Kelemen István mondottak lelkes, a nap szépségéhez méltó pohárköszöntőket.

Este 7 órakor vallásos estély volt az új templomban, melyen a gyülekezet éneke után Taar Géza mondott lélekből jövő, Istenhez emelő imát. Dr. Ferenczy Géza egyh. főgondnok a szokásos megnyitóktól eltérve mély gondolatokkal és meglátásokkal telt beszédben foglalkozott a nap jelentőségével s az első vallásos estélyt megihletődött lélekkel nyitotta meg. A braşovi Magyar Dalárda Vegyeskara és Férfikara énekelt ezután Dr. Willer József karnagy vezetésével. A tiszta művészettel és tökéletes tudással előadott énekkari számok álomszerü gyönyörrel ajándékozták meg a hallgatóságot, mely a ritka élmény édes érzésével engedte átáramlani önmagán a megtisztitó és felerősitő édes magyar hangokat. Dr. Abrudbányay Ede kamarai képviselő, az Országos Dávid Ferenc Egylet elnöke tartotta meg ezután prófétai tüzzel és sodró erővel magával ragadó előadását. Az unitárius lélek meggyőződése, hitvallása s minden akadállyal szembeszállani tudó épitő akarata izzott minden szavában. Széles látkörrel, befelé öntudatositó, kifelé missziót végző szuggesztiv hatással áradtak szét a gondolatok e nagyértékü előadásból. Teutsch Willy hegedümüvész, Fischer Wilmos zongoramüvész orgonakiséretével adott elő müvészi zeneszámot szines érzésekkel gazdagitva a hallgatóság lelkét.

Bede Emil I. G. Duca-i segédlelkész, Gál Vilmos orgonamüvész kisérete mellett énekelte nagy hatással és szingazdagsággal Löwe: Az óra c. müvét. Gyülekezet éneke előtt bezáró beszédet mondott Dr. Szent-Iványi Gábor egyh. köri felügyelőgondnok, mégegyszer kiemelve a nap jelentőségét s azt a történelmi tényt, hogy a braşovi unitárius egyház a treiscauni unitárius egyházközségek élére került. Megragadó szavakkal fejezte ki elismerését ez alkotás fölött, kivánva, hogy legyen ez a hely a megértés, a testvéri szeretet és béke hajléka.

Ezzel véget ért a templomavatási ünnepség müsora. Meg kell azonban még emlékeznünk arról a barátságos és lekötelező vendégszeretetről, melyet Gál Vilmos keblitanácsos és nagyrabecsült családja tanusitottak a távolról jött vendégekkel szemben.

Szeretetteljes meghivásukkal alkalmat nyujtottak arra, hogy ugy Clujról, mint más vidékről egybegyült egyházi és világi vezető embereink Főtisztelendő Püspök ur s Egyházi Főgondnok ur őméltósága társaságában egy barátságos házi-est keretében kellemes és felejthetetlen időt tölthessünk. A vendéglátó család szeretete, Puksáné Boros Irén énekmüvésznő gyönyörü dalai, Fischer Vilmos müvészi zongorajátéka kellemes hangulatot varázsoltak a barátságos otthon falai közé.

Mindent egybefoglalva megállapithatjuk, hogy érdemes volt dolgozni, áldozni és szenvedni a braşovi unitárius templom felépitéséért.

Sugározzák ez emlékek az élet sulyos terhei között szivünkbe a reménységet és hitet, hogy a szeretettel és türelemmel folyó testvéri munka megtermi mindig a maga méltó gyümölcsét. Hirdesse e gyönyörü emberi alkotás minden időkön át Dávid Ferenc hitének győzelmét s a kitartó, nem csüggedő munkának diadalát.

»Akik az Urban biznak erejök megujul, szárnyra kelnek és magasan járnak, mint a saskeselyük, futnak és nem fáradnak el, járnak és nem lankadnak meg!«

A középen.

Alattam föld, felettem ég.
S az ürben én vagyok a közép.
Engem tart a föld, rám tapos az ég
És nem roppanok össze,
Nem pattanok szét,
Mert lenni kell
A két vég között középnek.
S ahogy a földbe gyökerek nyulnak
És fejek emelkednek az égnek,
Ugy kell a sorsot hordozni
Holtig a középnek.

S ha elhivnak majd a léttörvények
Föld s Ég közül tovább:
Viszem magammal mindkét végemet,
Ugy halok meg a földdel és az éggel,
Mint egy test, egy lélek:
Örök cimborák.

Fekete Lajos.

A D. F. U. N. Sz. Csecsemővédő tanfolyama.

A mult év őszén nehány leánytársammal jelen voltam a D. F. U. N. O. Sz.-nek közgyülésén. Sok érdekes beszámoló hangzott el az elvégzett eredményes munkákról. Különösen ujszerüen hatott a rimetea-i és colteşti-i kiküldöttek beszámolója. Ugyanis itt Dr. Küttel Lajos a nagytudásu és önzetlen orvos vezetésével beinditották a csecsemővédelmet. »Éberen figyelni a csecsemők gondozására, egészségére« mondást tüzte ki jelszavául a két község. Minden igyekezetük odairányult, hogy lehető legalacsonyabbra szállitsák le a csecsemőhalandóságot. A közgyülés is a legnagyobb lelkesedéssel, elismeréssel fogadta a beszámolót s elhatározta, hogy amint lehetséges lesz, tanfolyamot rendez az érdeklődő lányok részére. Csecsemővédő nőket képez ki, kik megszervezhetik összes egyházközségeinkben a csecsemővédelmet. Sajnos, az engedély megszerzésének nehézségei miatt sokáig elhuzódott a tanfolyam megrendezése. Végre most az E. G. E. méhészeti tanfolyamával közösen megrendezhette Országos Szövetségünk a csecsemővédő tanfolyamot. Április 27-én reggel 6 órakor jókedvü társaság várakozott az E. G. E. épülete előtt. Az Országos Szövetség részéről Dr. Mikó Lőrincné és Lőrinczy Zoltánné és mint érdeklődő vendég Dr. Hintz Györgyné mentek ki Rimeteara. Velünk tartott még az E. G. E. részéről Török Bálint igazgató a feleségével, Szász Ferenc és Stief Ottó alelnökök és Seifried Ferenc s. titkár. Mi lányok pedig telve voltunk várakozással, de hogy tulajdonképen mit kapunk a tanfolyamon, nem tudtuk. Már az utunk fokozta lelkesedésünket, tenniakarásunkat. Leirhatatlanul szép volt a kora reggeli órákban autóbusszal végighaladni a Jara-völgyén. 10 órára megérkeztünk Rimeteara. Meleg testvéri szeretettel és jó villás reggelivel fogadtak. Benczédi Domokos lelkész, közvetlen, meleg szavakkal üdvözölte a kis társaságot. Azután Dr. Mikó Lőrincné az Országos Szövetség nevében, majd Szász Ferenc az E. G. E. alelnöke ismertették az idejövetelünk célját és áldást kértek munkánkra. Megnyugtattak, hogy ha kevés is a résztvevők száma, lehet eredményes munkát végezni. Összesen 10-en érkeztünk meg, kik a tanfolyamon részt akartunk venni. A megnyitás után mindenikünket elvittek a kijelölt szállására. Itt is szeretettel fogadtak. Délben közös ebéd volt a vendéglőben, minek kedélyes elfogyasztása után kimentünk Colteştire, hol aznap épen rendelő nap volt a gyermekek számára. Milyen szép is volt, mikor sorra jöttek a rendelőbe az egészséges, tiszta anyák, egészséges, tiszta gyermekeikkel a karjukon. Minden egyes gyermeknek van egy külön lapja. Itt szerepel a szülők neve, egészségi állapota. Minden héten lemérik s pontosan beirják a sulyukat s kikérdezik az anyákat a gyermekek egészségi állapotáról, utasitásokat adnak s ezt feljegyzik a gyermek lapjára. Délután Rimetean hivatalosan megnyitotta Török Bálint az E. G. E. igazgatója a

méhészeti tanfolyamot is. A lányok közül ezen is résztvettek hárman. A megnyitó után a vezetőség visszatért a központba. Mi pedig nagy várakozással néztünk a másnap elé. Amilyen bizonytalanul állt előttünk a tanfolyam, épen olyan meglepően bontakozott ki kedden teljes egészében. Reggel 8-kor kezdődött az előadás, 12—1½-re végződött minden nap. Valósággal szomjasan ittuk Dr. Küttel Lajos orvos és a többi előadó minden szavát.

A következő tárgyakat adták elő a tanfolyam előadói: gyermekvédelmet, embertant, elsősegélynyujtást, élelmiszerek felosztását stb. Dr. Küttel Lajos orvos; statisztikát a helybeli

A csecsemővédő tanfolyam előadói és hallgatói.

patikusné okleveles tanárnő; csecsemőtáplálékokról Ekárt Dusi; a csecsemő ruházatáról Rácz Istvánné tartottak előadást.

Már ebből is lálhatják az érdeklődők, hogy milyen fontos tudnivalókkal gyarapitottuk tudásunkat s reméljük, hogy minden faluban, városban akadnak asszonyok, lányok, kik segiteni akarnak embertársaikon. Nem kell ide más, mint jóindulat és öntudatos emberszeretet s Isten segitségével elérhetjük, hogy csak egészséges, mosolygó gyermekarcok néznek mindenütt ránk.

Ezen a helyen is köszönetet mondunk a tanfolyam rendezőinek és előadóinak, elsősorban Dr. Küttelnek munkájukért s rimetea-i asszonytestvéreinknek a szeretetteljes fogadásért.

Mi pedig, kik a tanfolyamon résztvettünk, igérjük, hogy igyekezni fogunk embertársaink javára a tanultakat felhasználni.

Barabás Margit.

Leborulás vagy fennállás?

Márkos Albert, főgimnáziumi tanár atyánkfiának az »Unitárius Közlöny« ez évi 5-ik számában — »Felhivás városunknak unitárius templombajáró asszonyaihoz és leányaihoz« cimen megjelent cikkében foglalt kérdéshez akarok fenti megjelöléssel, röviden hozzászólani.

Két okból érzem erre magamat illetékesnek, sőt némileg felhivattnak is. Egyik ok és jogcim az állás, amit betöltök s a mely talán valamennyiben kötelességemmé is teszi a hozzászólást ehez az elsőhelyen és sajátlagosan éppen egyházközségi érdekü kérdéshez.

Másik ok cikkiró afiának az a némiképpen — s nem is egészen jogtalanul — szemrehányásnak is hangzó észrevétele, hogy ugyanezen ügyben még egyszer történt felszólalása »annak idején egyetlen hozzászólást váltott ki.«

Ha most már tudományos körülményességgel akarnók a kérdést tárgyalni, akkor az ehez szükséges alapossággal először is azt kellene vizsgálat és mérlegelés tárgyává tenni, hogy melyik a helyesebb, illőbb és kifejezőbb az imádság idején: a leborulás-e vagy fennállás? E kérdésre én a magam részéről azt felelném akkor is — aminthogy azt felelem is — hogy mindkettő csupán forma; amelyben a lényeg is valamennyiben kifejeződik ugyan, de nem annyira, hogy — a latin közmondás szellemében szólva — a forma adja a dolog lényegét. Formának pedig mindkettő egyaránt alkalmas, sőt használatos is. Az ágostai hitv. evangélikusoknál például férfiak és nők egyaránt leborulva ülnek az ima alatt. S ez utóbbi gondolatommal és ténymegállapitásommal — körülbelül — ki is fejeztem már a formára és annak gyakorlatára vonatkozó felfogásom lényegét. Mert ez az, hogy bármilyenképen gyakoroljuk is azt: férfiaknak és nőknek mindenesetre egyképen kellene gyakorolniok. Már csak az ismerős elvnek szempontjából is, hogy Isten előtt mindnyájan egyenlők vagyunk. Amennyiben azonban a megoldást cikkirónak általam is helyeselt javaslata szerint — intézményesen akarnók megvalósitani — aminthogy, felfogásom szerint csak igy lehet és kell megvalósitani: — ez esetben tovább kell menni a reform tekintetében egy lépéssel.

Ez a lépés pedig az, hogy a felállást csak az imádság tartamára kell korlátoznunk és nem kell kiterjesztenünk — mint eddig történt — a közének időtartamára is. Az ezen utóbbi alatti fennállását nem tartom egyáltalán semmi ok által különösebben indokoltnak. Sőt ugy vélem, hogy az által a gyakorlatban levő istentiszteleti tényked és által, hogy a pap felhivására a gyülekezet a »szentleckének« meghallgatására feláll, sokkal inkább ki fog domborodni ennek a meghallgatásnak jelentősége és sokkal inkább kifejezésre fog jutni a Biblia iránti tisztelet az imént javasoltam gyakorlat bevezetése esetén, mint a jelenlegi

gyakorlat szerint, amidőn a gyülekezet tagjainak egyrésze már előre elfoglalt álló helyzetben hallgatja a felhivást s várja a felolvasást s csak a másik része a gyülekezetnek csinálja azt a helyzetváltoztatást, amely éppen maga a legszembetünőbb és kifejezőbb formája a tiszteletadásnak. Nem is szólva részletesebben arról a célszerüségi szempontról, hogy a gyülekezet egyes — főként idősebb — tagjainak terhükre is lehet az a hosszabb időtartamu fennállás, amelyet igényel az ima, a közének és a szentlecke meghallgatása.

Egyébokául pedig — a szerkesztő megjegyzését is figyelembe véve — a kérdés Kebli Tanácsunk elé terjesztésével ennek elbirálására is alkalmat fogok adni. *Örmösi Károly,*
esperes-lelkész.

Árulás a lelkiismeret ellen.

Minden társadalomban van egy osztály, amely állandóan sopánkodik bizonyos teendők teljesitése érdekében, amiket ők maguk sohasem végeztek el. Ez a mi társadalmunknak a jelen képe. Látszólag jól tudják, mit kell tenni, ismerik felelősségük nagyságát az egyházzal szemben, de hogyha hivatalra, hatalomra jutnak, csak másoknak parancsolni tudnak; minden tettre való készségük és felelőségérzetük megszünik. A puszta beszéddel sohasem lehetett sikert érni el. Ezek az emberek csak a saját házi, családi ügyeik iránt érdeklődnek; életük ezekhez van kötve. Azt mondják, hogy a kötelességről beszélni, és kötelességből cselekedni, azonosnak kell lennie. Másképpen pedig végzetes árulást követnek el a lelkiismeret ellen.

Indiának társadalmi, politikai és erkölcsi élete teljesen őszinteségnélküli. A mi társadalmunk is belefáradt már ebbe. Hagyjunk fel már a mentegetődzéssel s *cselekedjünk helyesen, lelkiismeretesen.*

E sorokat az Indiai Hirnök jelen év márciusi 1. számából forditottuk le. Ugy gondoljuk, hogy nemcsak Indiának, hanem nekünk is szól. Gondolkozzunk tehát mi is fölötte.

Májusi vágy.

Pittypalatty, pittypalatty!
Májusi napfény
Itt maradj!

Üzd el a gondot
A pattanó bimbók,
A sarjadó lombok,
A méla kolompok
Lelke felől.

Tárd ki a messzi mezők horizontját,
Lásson a lelkünk egy uj tavaszon át
Bérc meredéken, róna ölében
Buzakalászt, buzakalászt.

Pittypalatty, pittypalatty!
Májusi napfény
Itt ne hagyj!

Fekete Lajos.

Teológusaink missziós utja a Târnavamentén.

Háromnapos missziós kirándulást rendeztek a Târnavamentén fekvő falvakba. Ez ut során fölkeresték a következő helységeket: Diciosânmartin, Mediaş, Adămuş, Dâmbău, Seuca és Şaroş. Mindenütt a legnagyobb szeretettel fogadták a missziós kirándulókat, amit szavakban a lelkészek fejeztek ki; de jól esett az is, amit egyszerü testvéreink templomaik előtt mondottak keresetlen. őszinte szavaikkal. Május 16-án (szombaton) Mediaşon adtak egy müsoros estélyt a lelkes közönségnek. 17-én (vasárnap) délelőtt felkeresték az emlitett falvakat, ahol 3—3 teológus tartott istentiszteletet délelőtt és délután. Dâmbăun délelőtt és délután Diciosânmartinban Deák Berta teológiai nőhallgató végezte az istentiszteletet a hivek nagy megelégedésére.

Diciosânmartinban délelőtt Dr. Kiss Elek teol. akad. tanár magasszárnyalásu prédikációjával magával ragadta hallgatóságát, majd Kereki Gábor IV. é. hallgató üdvözölte a város unitárius közönségét. Szavalt Szolga Ferenc III. é. hallgató. A hiveket és vendégeket meghatóan szép szavakkal üdvözölte Gvidó Béla esperes.

Estére valamennyien visszamentek a központi városba Diciosânmartinba, egy műsoros estély megrendezésére. Az estélyt Gvidó Béláné nagyt. asszony, a Nőkszövetsége elnöke nyitotta meg. A teológusok nevében a megjelenteket üdvözölte Kereki Gábor. Előadást tartott »A próféták szerepe a vallás-erkölcsi világban« cimen Dr. Kiss Elek teol. akad. tanár. Szavalt Sebe Ferenc I. é. hallgató. Novelláját olvasta fel Bodor András III. é. hallgató. Közben a teológusok énekkara adott elő mű- és népdalokat. Zongorán és hegedün játszott Báró Piroska konzervatoriumi hallgató. Az egyes számok előtt bevezetőt mondott Kiss Zoltán II. é. hallgató. Az estélyt Gvidó Béla esperes zárta be lelkes és lelkesitő szavaival. Műsor után reggelig tartó tánc következett.

Felkeresték a nitrogén-gyárat is, hogy tapasztalataikat is bővitsék. E helyről is köszönetet mondanak a gyár igazgatóságának és Gál Ernő mérnök urnak szives vendéglátásáért és felvilágositó szavaiért.

Köszönetet mondanak továbbá Gvidó Béla esperes urnak, a vendéglátó lelkészeknek és hiveknek, hogy annyi szeretettel ajándékozták meg. Adja Isten, hogy munkájuk nyomán gyümölcs teremjen.

Teológus.

Eladó jutányos árban

a Pallas Nagy Lexikona 18 kötetben és a Remekirók képes kiadása 40 kötetben. Cim megtudható a szerkesztőségben.

Konfirmáció.

A cluji egyházközségünkben f. évi május hó 21-én (áldozócsütörtökön) volt a konfirmáció, mikor a közönség zsufolásig — rég nem látott ekkora mértékben — megtöltötte szép, nagy templomunkat. Konfirmált 26 leány és 35 fiu, összesen 61., ami tekintve a mi viszonyainkat, itt nagy számnak mondható. A konfirmált növendékek névsora: *Leányok:* Antoni Katalin, Bedő Erzsébet, Czikra Etelka, Dániel Ilona, Gaál Ilona, Hidy Ilona, Hadházy Éva, Iszlay Erzsébet, Lőrinczy Olga, Miklósy Éva, Mátyus Margit, Móricz Judith, Nagy Irén, Némethi Anna, Retkes Anna,

A cluji egyházközségben konfirmált növendékek csoportképe. Középen Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanár.

Renner Erna, Szász Irén, Szőke Margit, Székely Ibolya, Tóth Judit, Tarr Aranka, Tiboldi Eszter, Török Ilona, Vas Rózsika, Vernes Erzsébet, Veress Ilona. *Fiuk:* Balogh Miklós, Biró Lajos, Borbély Ferenc, Borbély Károly, Ekárt József, Földes Ferenc, Gánya Rudolf, Gondos György, Gyergyay Ferenc, Jeney Dezső, Kiss Gyula, Kriza László, Kodok Samu, Lőrincz József, Nagy Lajos, Nagy Sámuel, Orbók Béla, Pataki György, Pázsint Tibor, Radó Lajos, Rostás Sándor, Sykó László, Szathmári Lajos, Székely Gergely, Tamás Gábor, Taar István, Toroczkai Károly, Tarcsafalvy Jenő, Udvari Sándor, Vaska Dezső, Veress Károly, Veress Ödön, Weress Márton, Zsigmond György, Zsigmond István. A megható ünnepséget ezuttal Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanár vezette. A gyönyörü ünnepély mélyen, a könnyekig meghatotta az ünneplő közönséget. Az Egyház vezetői Dr. Boros

György püspök urral nagy számban vettek részt. Az egyházi szertartás után, melyet Szent-Iványi végzett, a növendékek közül az első imát Vaska Dezső, kikérdezés után Gaál Ilonka, urvacsora előtt Gyergyay Ferenc, urvacsora után Lőrinczy Olga és befejező imát Mátyus Margit mondott. Az urvacsora felvételére való készséget Székely Ibolya jelentette ki. Szent-Iványi S. megható ágendája után a növendékek felvették az urvacsorát. Azután négyes sorokban a Főtisztelendő Püspök ur elé vonultak és nevükben Hadházy Éva meleg hangon üdvözölte a főpásztort és kérte áldását, valamint egyházunk tagjai közé felvételüket, végül gyönyörü hófehér csokrot nyujtott át a püspök urnak. Dr. Boros György püspök ur a tőle megszokott, de ezuttal különösen kitünt apai meleg hangon fogadta a gyermekek hódolatát, gyönyörü beszédben fogadta egyházunk önálló tagjaivá a 61 ifjut s a hivek megható könnyei között megáldotta. Az ünnepély után a növendékek megköszönték Szent-Iványi Sándor tanárnak apai gondosságát, szeretetét, mellyel mint pap ez utolsó konfirmációt végezte és szeretetük jeléül értékes ajándékkal lepték meg.

Brassai Sámuel ünnepély Budapesten.

A budapesti Brassai Sámuel Ifjusági Egyesület fennállása tizenötödik évfordulója alkalmából május hó 15-én az Unitárius Misszió Ház templomában templomi ünnepélyt és ugyanazon nap este ½9 órakor a Pannonia-szálló télikertjében Brassai serlegvacsorát rendezett. A nagyjelentőségü emlékünnepély lefolyása a következő volt: A megelőző napon a magyar rádióban Brassai emlékét felidéző előadás volt, melyet Dr. Szabó Elek egyesületi elnök vezetett be. Ezután Dr. Gál Kelemen tb. igazgató, felügyelő gondnok, Brassai egyik legmélyebb kutatója és legalaposabb ismerője tartotta meg mélyen szántó, Brassai igazi nagyjelentőséget kidomboritó jeles előadását, különösen a nagy polihistornak a magyar nyelv érdekében kifejtett munkásságát domboritva ki. A missziói házi ünnepély Tebenned biztunk előitől fogva kezdetü egyházi énekkel indult be, utána Pethő István lelkész buzgó imája következett, Dr. Borbély András v. egyesületi elnök megnyitó beszédet mondott. Fussek Emilia énekmüvésznő két gyönyörü énekszámmal müködött közre. Tartalmas, az ünnepély jelentőségéhez méltó beszédet Dr. Varga Béla egyházi főjegyző tartott. Müvészi szavalattal közremüködött Bartos Gyula a Nemzeti Szinház örökös tagja. Végül az unitárius egyház vegyeskara Szent vagy Isten szent vagy kezdetü éneket énekelte el, melyet Nagy Sándor egyesületi tag vezényelt. Ezután az üdvözlések következtek. Végül Ferencz József volt egyesületi elnök tartotta meg bezáró beszédét. A serlegavató vacsorán üdvözletet mondott Józan Miklós püspöki vikárius. Serlegbeszédet mondott Dr. Gál Kelemen, bezáróbeszédet pedig Dr. Szabó Elek az egyesület jelenlegi elnöke. Mindhárom beszéd az ünnepély jelentőségéhez méltó volt. A budapesti Brassai-ünnepély igazán egyetemes szempontból is nagyjelentőségü, hogy felelevenitette a „Praeceptor Hungariae“ emlékét.

A központi D. F. Unitárius Nők Szövetsége 1936 május 5-én, kedden délután tartotta meg e munkaévi utolsó kötőkéjét a szokásos meleg és barátságos keretek között. A jól összeállitott, értékes müsoron szerepeltek: Szabó Elluka egy hegedüjátékkal, kit nagy érdeklődéssel és élvezettel hallgatott a közönség. Szentmártoni Kálmánné egy zongorajátékkal, ki a tőle várt és megszokott müvészi játékával váltott ki a legjobb hangulatot a közönségből. Cseke Vilmos szintén müvészi hegedüjátékával nyujtott ritka élvezetet a közönségnek s végül pedig Ürmösi Károlyné lépett a pódiumra, hogy mélyen szántó, mély érzésü verseiből olvasson fel. Müsor után még sokáig együtt maradt a közönség s a gondos háziasszonyok által felszolgált teája mellett sokáig elbeszélgettek. Minden kötőke után ugy éreztük, hogy igaza van az evangélium irójának, ki igy szól hozzánk »jó nekünk együtt lennünk«. Jó nekünk együtt lennünk, mert ezekből az együttlétekből születnek meg azok az igazi találkozások, mely egy közös munkamezőre vezetnek el minket, hová vár a D. F. Unitárius Nők Szövetsége minden öntudatos, dolgozni tudó és akaró magyar unitárius asszonyt.

A D. F. Unitárius Nők Országos Szövetsége folyó év junius 1-től julius 1-ig háztartási tanfolyamot rendez a Calea Marechal Foch 10 sz. alatti helyiségeiben, mely tanfolyamra fel kivánjuk hivni az összes cluji magyar leányok figyelmét, tekintettel a tanfolyam igen hasznos és fontos programjára. Gyarmathy Piroska háztartástan tanárnő vezetésével foglalkoznak I., II. és III. ebédek elkészitésével, konzerválással és általában minden gazdasági termék feldolgozásával, mit részben Seifrid Ferenc E. G. E. s. titkára fog előadni. A tanfolyam részvételi dija 300 Lei, s ha valaki ott kiván ebédelni az I. osztályu ebédért 20 Leit fizet naponta. Bővebb tájékoztatást az érdeklődők a Nők Szövetsége irodájában Calea Marechal Foch 10 sz. alatt a hivatalos órák alatt délelőtt 10—11-ig nyerhetnek.

Külföldi unitárius nők munkája. Olvasóink előtt ismeretes, hogy 1910-ben a D. F. E. kebelében a Nőkszövetsége az angol és amerikai nők példájára, buzditására, s főképpen pedig a velük való társadalmi és szellemi kapcsolat föntartása céljából alakult meg. Ma azonban nemcsak egy pár ország szabadelvü keresztény (unitárius) nők szövetsége tart össze, hanem a világ

különböző tájairól, több mint tiz országnak női müködnek az emberszeretet jegyében a Jézus példája után. A bostoni központi irodájuk mindig megemlékszik rólunk a havi hivatalos nemzetközi értesitőjében. Ugy érezzük, hogy lapunk szük teréhez képest, ha röviden is, de meg kell emlékeznünk külföldi nőtestvéreink munkájáról, hadd ismerkedjünk meg azokkal, akik velünk egy szellemben munkálkodnak. Kezdjük betüsorban:

Angliában a nőegyleti tevékenység a legerősebb. Több kiváló nő van az egyesület élén Rowe Mortimerné, Droumondné és Lec Rozalinda. Utóbbi minket is meglátogatott volt. A munka minden téren kiváló eréllyel folyik: vasárnapi iskola, gyermeknevelés, vallásos misszió, társadalmi kérdések, külföldi, nemzetközi kapcsolatok fönntartása stb.

Amerikában az ifjusági egyesület vasárnapjának jubiláris ünnepe februárban volt. Ezen az ünnepélyen sok jeles nő vett részt, sok kiváló beszéd hangzott el. Az amerikai vasárnapi iskolában ugyanis a nők kiváló szerepet töltenek be. Szomoru eseménye ezen év februárjának Dr. Furness E. Karolinnak, a központi bizottság egyik kiváló tagjának halála. Az amerikai unitáriusok lapja igy ir róla: »Dr. Furness Carolina nemcsak magas állást töltött be s tudományos müködésével tiszteletet vivott ki, hanem egyike volt azoknak, akik életük végéig hiven szolgálták az unitárius ügyet. Egyike azoknak, akik a Ponghkeepisie-i unitárius templomot alapitották s akik annak fejlődését biztositották«.

Belgium. Ebben a katholikus országban a szabadelvü vallás női három csoportban müködnek: a brüsszeli, charleroi-t és a gandi csoportban. A legrégibb alakulat a fővárosi, a brüsszeli, amely nagy nehézségekkel küzd a katholikus nagy többség közepette. Most ujabban sikerült a fővárosban egy második lelkészi állást is létesiteni.

Bulgáriában Topliska A. Olga asszony a nevelés kérdéseivel foglalkozik. Utóbbi időben a falusi asszonyok számára előadást tartott; mintegy 150 nő hallgatta.

Csehországban az unitárius nők szövetsége Capek lelkészné vezetése alatt müködik, két csoportra oszlik, az idősebbek és ifjabbak csoportjára. Különösen a gyermeknevelés, gyermekegészségügy s a szegények támogatása alkotja legfőbb feladatukat. A csehszlovák egyház, amely szintén az unitáriusok nagy testvéri közösségébe tartozik, nagy elismeréssel nyilatkozik a női munka értékéről.

Délafrikában a szabadságszerető, de az angoloknak mégis meghódolt burok földjén, különösen a Fokvárosban kiváló szabadelvü egyházi élet van. Érdekes, hogy itt sokkal jobban átérzik az emberiséget fenyegető katasztrófát, mint az északi földtekén. Amig az északi földtekén a fajgyülölet és hatalmi kérdések az uralkodó eszmék, itt az emberszeretetről, világbékéről beszélnek és álmodoznak. (Istenem! Mennyire leszorultak

délre ezek az eszmék, melyek valamikor még nálunk is otthonosak voltak!) Ezeken kivül még tudósitást olvasunk a maláji misszióról is, ahol szintén nemes emberbaráti munka folyik.

Franciaországban Loyson asszony a vezére a szabadelvü vallásos lelkek nőkszövetségének. Itt is a vallásos nevelés alkotja a szövetség legfőbb feladatát, de emellett a vallásos eszmék terjesztése is egyik fő gondját alkotja. Franciaország 40 millió katholikusa mellett csak 600 ezer protestáns; ily nagy tömeg mellett a francia szabadelvü gondolkozók igazán hatalmas munkát végeznek.

Hollandiában Dr. N. A. Bruining asszony, aki az első holland papnő, vezeti a szabadelvü vallásos gondolkozók nőmozgalmát. Legutóbb az ifjusági élettel foglalkozott.

Indiában a Khasi hegyek között élénk egyházi élet van, melyet angol misszionáriusok táplálnak, de a benszülött vezetők is kiváló munkásságot fejtenek ki.

A legutolsó nem a legkisebb. Forrásuk méltó módon megemlékezik a magyarországi és romániai unitárius nőkszövetsége kiváló munkásságáról is. Budapesten különösen Dr. Enyedy Róbertné, Pünkösti Mária munkásságát emeli ki, aki a budapesti egyetemi hallgatónők között fejt ki kiváló tevékenységet. A D. F. U. N. O. Szövetsége munkássága között kiemeli különösen a szegény gyermekek számára berendezett gyermekotthont s más nemes, jótékony munkásságát.

Spencer liverpooli unitárius lelkész irja: Az angol unitáriusok egyetemes nagygyülései május 3-tól kezdve voltak megtartva Londonban, Dr. Huon lelkész mondta az egyházi beszédet s hangsulyozta, hogy a vallásos igazságra való törekvést az unitárizmusnak nem szabad feladnia. Szükséges a Kelet ismerete is s általában a tökéletes élet kell, hogy eszményünk legyen. Armstrong volt elnök szerint a világ kész az unitárius eszmék befogadására s rajtunk áll, hogy azokat diadalra vigyük. Az új elnök Manchester város unitárius teol. akadémiájának az igazgatója lett: H. McLachlon. Ott t. i. igen helyesen a vezetőket egy évre választják csak s igy minden arravaló ember résztvehet az irányitásban. Sokféle kérdés került megvitatás és megoldás alá. Egyik legérdemesebb tárgy a háboru-ellenes inditvány volt, melyhez sokan hozzászóltak s utoljára és nagy többséggel kimondták, hogy „megtagadják bármilyen háboru támogatását," mert a „béke fegyverrel soha se biztositható." Weatherall oxfordi teol. akadémiai igazgató a „misztikus tapasztalat" kérdéseit fejtegette.

Felhivás. A Teológiai Akadémia Igazgatósága az énekvezérképesitő vizsga idejét 1936 junius hó 25-re tüzte ki. Felhivjuk azokat, akik ezen vizsga letételére a maga idejében jelentkeztek s arra engedélyt kaptak, hogy a jelzett napon Clujon a vizsgáló-bizottság előtt jelenjenek meg.

Dr. Kiss Elek és Gálfi Lőrinc: *Unitárius Teológiai Akadémiai Értekezések.* Ezen a cimen egy 24 oldalas füzet jelent meg, melyben Dr Kiss Elek »Az unitárizmus jelentése és helye a mai életben«, Gálfi Lőrinc pedig »Keresztények-e az unitáriusok« cimü kiváló értekezést találjuk. Ezeket az értekezéseket a szerzők felolvasó gyüléseken előadták, de nagy szolgálatot tettek a kinyomtatásukkal is, mert mindkét értekezés az unitárius gondolatot fontos szempontból tárja fel.

Unitárius Egyházi Beszédek. A husvét előtti vasárnapokon mondották a teológiai akadémia tanárai. Tartalma a következő: Dr. Kiss Elek: Jézus és nem Krisztus; Szent-Iványi Sándor: Jákob tusája; Vári Albert: Istenországa; Dr. Varga Béla: A nagy csalódás; Gálfi Lőrinc: Jézus bevonulása Jeruzsálembe. Mind iránytmutató beszédek, melyekben az unitárius igehirdetés legfontosabb szempontjai jutnak kifejezésre. Melegen ajánljuk a nagyközönség figyelmébe.

Dr. Varga Béla: *A pedagogia alapkérdése.* Szeged, 1936. 222 oldalra terjedő magas szinvonalon álló tanulmány, mely a „paedagogium"-értelmét, vizsgálatát adja. A neveléstudomány alkotó elemeiben a paedagogia autonomiájáról, a vendégtudomány alkatáról szól, valamint ezt a kérdést dönti el: Leiró vagy normativ tudomány-e a paedagogia? Szerinte egyik sem, hanem mindakettőnek a vegyülete. A második részben a paedagogiai sik jellemző tulajdonságairól, a harmadik és a negyedik részben a paedagogiai valóság tartalmáról, az ötödik részben az érték tanitásáról szól. Ez a könyv is, mint a szerzőnek többi müvei valósággal kincse a tudományos filozofiai paedagogiai irodalomnak. Ára P. 4.

S. Nagy László: *Az Unitárius Irod. Társaság története.* Különlenyomat a Ker. Magvetőből. Élénken rajzolja meg az Irodalmi Társaság eddigi müködését. Olvasóinknak felhivjuk figyelmét erre a jeles összefoglaló müre.

Iván László dr.: *Protestantizmus és unitárizmus.* Különlenyomat a Ker. Magvetőből. Egyike az utóbbi időben megjelent legkiválóbb unitárius müveknek. Szerző nemcsak munkáinak sokaságával, hanem mélységével is méltó megbecsülést vivott ki magának.

József János költeményei és vig elbeszélései (Firtosi rezedák) kiadása érdekében azon Előfizetési felhivásokat, melyeket pár hó előtt egyes lelkész-, tanitó-, tanár urakhoz és más komoly könyvbarátokhoz küldöttem, aláirásokkal vagy azok nélkül, kérem szépen hozzám (Orăşeni, p. Sânpaul, jud. Odorheiu) visszaküldeni sziveskedjenek, hogy a nyomtatható példányszámokat illetőleg megtehessük végső intézkedéseinket.

A könyv bár irodalmi érték lesz és jótékonycélt is szolgál, könyvárusi célra nem, csak az előfizetők számára nyomatik.

Az előfizetési dijak (40 Lej) Bányai János tanár urhoz küldendők Odorheiu, Benedek Elek utca.

Oraşeni, 1936 április 25. Tisztelettel:

Id. Máté Lajos.

Kérelem. A Teol. Akadémia tanári kara a husvét előtt tartott egyházi beszédeket, valamint az általa rendezett müsoros estélyeken tartott felolvasásokat egy-egy füzetben kiadta. Ezeket a füzeteket az egyházközségi könyvtárak részére megküldötte. Az a kérésünk az egyházközségek vezetőihez, hogy a mennyiben tehetik a két füzet árába az Iratterjesztő utján a költségek fedezésére 30 lejt beküldeni sziveskedjenek. Egyben tudatjuk, hogy ugyanilyen árban az Iraiterjesztő minden megrendelőnek megküldi.

Péterffy Áron emléke. Péterffy Gyula ny. áll. ig.-tanitó, volt hoghizi énekvezér a Mereşti-i egyházközség részére 40 drb., a Varghişi egyházközség részére pedig 4 drb. unitárius énekeskönyvet adományozott. E nemes lélekből jövő adomány ellenében csak az a kivánsága, hogy a könyvekért egy-pár szál virágot ültessenek édes atyjának, boldog emlékü Péterffy Áronnak a Mereşti-i temetőben levő sirjára. Megvagyunk győződve, hogy ez a kivánság teljesül, mert Péterffy Áronnak, ennek a felejthetetlen emlékü népnevelő és munkás egyházi férfiunak a képe ott van a hivei lelkében. Az ő áldott élete és nagy munkássága után lehetetlen, hogy a hála virágai ne éljenek az emberek lelkében.

Évvégi jutalomkönyvek. Olvasóink figyelmét hangsulyozottan fölhivjuk a Minerva Műintézet ez évi jutalomkönyvakciójára, melynek célja az, hogy a tanulók kezébe a tanév végén minél több megfelelő jó magyar könyvet lehessen adni. Mert a magyar ifjuság nevelése, müvelése magyarságunk létérdeke, ettől függvén magyarságunk jövendője, magyar nyelvünknek megőrzése. A Minerva Műintézet ez akcióval kapcsolatban még külön is igen nagy kedvezményt ad, amennyiben minden, a Minerva kiadványaiból történő rendeléshez még ugyanannyi értékü, ha más kiadásu könyveket rendelnek, akkor még félannyi értékü könyvet ad teljesen ingyen, mint amilyen összegü volt a rendelés. Az erre vonatkozó tájékoztatók már szét vannak küldve az összes magyar egyházaknak és iskoláknak, egyébként részletes felvilágositással készséggel szolgál a Minerva Műintézet Cluj, Str. Baron L. Pop 5.

Rovatvezető: IFJ. HADHÁZY SÁNDOR.

Kellemes és boldog pünkösti ünnepeket kivánunk kedves olvasóinknak és munkatársainknak.

Kérelem olvasóinkhoz. *Szeretettel kérjük kedves olvasóinkat tagsági dijaikat, előfizetésüket sziveskedjenek minél előbb rendezni, mert egyetlen vállalat sem állhat fenn anyagi alap nélkül. A régi hátralékosoknak ajánljuk, sziveskedjenek 1000 lejjel az alapitók sorába belépni s ezzel egész életükre rendezték az egyleti tagsági dijaikat s az »Unitárius Közlöny« minden fennakadás nélkül járni fog. Végül ne feledjük el a nagy Brassai mondását: »Minden tag szerezzen még egy tagot az egylet számára«.*

A cluji unitárius kollegium tanuló ifjuságának ének- és zenekara május hó 10-én délután 5 órakor a kollegium disztermében zenedélutánt rendezett Péterfy István zenetanár vezetésével. Müsora a következő volt: A zenekar előadta Schubertnek egy darabját, utána az énekkar A. Benanak La Fântâna és Badea mea cimü darabjait. Hubay: Hullámzó Balaton... kezdetü müvét hegedün eljátszotta Szabó László VII. o. t. S. Kouba Paula zenetanárnő zongorakisérete mellett. Schubert Scherzoját a zenekar, Dankó Pista nótáiból dalokat adott elő az énekkar. Gerson Béla VII. o. t. S. Kouba Paula zenetanárnő zongorakisérete mellett hegedün játszotta Corelli: La Folia cimü dalt. Şerban Românul şi Căluşerul-t játszotta a zenekar. Végül Händel: Halelujáját az ének- és zenekar adta elő, méltó befejezésképen. A megrendezés és szakszerü vezetés Péterfy István zenetanár kiváló képességeit bizonyitja. A külön számokat előadó szereplő ifjak és az együttes is, az ifjuság kiváló buzgóságáról és képességeiről tesz tanubizonyságot. Az ifjuság ének- és zenekara többször közremüködött a templomban ünnepies istentiszteletek alkalmával; a szép harmonikus énekkel, melyben a gyermekkar nagyszerüen érvényesült, nagyban hozzájárult az áhitatosság emeléséhez.

Zászlófelvonási ünnepély a cluji unitárius kollegiumban. Ezelőtt két évvel, 1934 május 9-én a Monitorul Oficial 106-ik számában megjelent egy törvénycikk, amely a román

fiatalság nemzetneveléséről gondoskodik. Ennek értelmében már az 1935—36-ik iskolai évben Románia összes iskoláiban rendszeresitették a »Străjer«-intézményt. Ezen intézmény főérdeme abban áll, hogy az ifjuság nevelését uj alapokra helyezi, nemcsak szellemiekben neveli, hanem a testi nevelést is, követve, hogy csak ép testben lehet ép lélek. Azonfelül igyekszik az ifjak lelkét szeretetre és jóságra birni ugy a haza, mint a nemzet és embertársai, felebarátai iránt. A »străjer«-intézmény feje Őfelsége II. Károly király, segitői a közoktatásügyi- és a nemzetvédelmi miniszteriumok. A zászlófelvonási ünnepély fényes ünnepségek keretében szokott megtörténni. Május 24-én, vasárnap délelőtt tartotta meg az Unitárius Kollégium »Străjer«-csapata zászlófelvonási ünnepségét Akinek alkalma volt végignézni, gyönyörködhetett abban a példás fegyelemben, amely az ünnepség minden egyes számán végigvonult. A felhangzó vezényszóra kicsik, nagyok egyaránt, a legnagyobb figyelemmel végzik a gyakorlatokat, melyeknek nemcsak elvégzése, hanem elvégeztetése is nagy munkába kerül, amely még több szeretetet, odaadást és lelkiismeretességet igényel. Az összes ifjak, az egyensapkás premilitarok, a zöldkalapos cserkészek, străjerek (ország őrsége) ugyancsak kitettek magukért. A jelentésadások, a gyakorlatok elvégzése, a tanári kar előtt való tisztelgő felvonulás, mind a legpontosabban és a legnagyobb rendben ment végbe. Dr. Ferenczy Sándor parancsnok egyszerü, keresetlen, de annál hatásosabb szavakkal ecsetelte a »străjer«-intézmény célját és a jövendőbeli hivatását. A király Őfelségét éltető ének után parancsnokunk leadta jelentését az igazgatónak. A hatásos ünnepség az igazgató megható, magasan szárnyaló szép beszédével ért véget. Itt megemliteni kivánjuk az igazgató azon megjegyzését, hogy olyan szépen, olyan rendezetten nem látta még felsorakozni az ifjuságot a kollégium udvarán, mint ez ünnepség alkalmával. És hogy az ifjuság, a »străjer«-csapat mindezt elérhette, elsősorban parancsnokának Dr. Ferenczi Sándornak köszönheti, aki nem kimélve időt és fáradságot, mindenben igyekezett hivatalát méltóképen betölteni. Fáradságos munkájáért illesse részünkről méltó elismerés. *Tana István.*

Harangszentelés Roauan. Lélekemelő ünnepség keretében szentelte fel április 14-én új harangját a roaua-i unitárius egyházközség. A helybeli és a messzi vidékről összesereglett közönség zsufolásig megtöltötte a templomot. Az ünnepségek sorát Imreh Domokos helybeli kántor-tanitó szép orgona-játéka és a hivek összhangzatos éneke nyitotta meg s majd Török Mihály lelkész imája emelte Istenhez a lelkeket. Utána Katona Ferenc esperes a tőle megszokott ékesszólással megtartotta lendületes felszentelő beszédét. A felszentelés alatt megszólalt az új harang s lágyan csengő hangja belemarkolt a szivekbe. Könnyel teltek meg a szemek, az elfojtott zokogástól kisérve hangzottak el a megáldás gyönyörü szavai: „Te új harang, légy a

békesség hirdetője, légy az Istent kereső áhitat zengő szimbo-luma." Ezt a beszédet követte a Mélt. és Főt. Püspök ur üdvözlő iratának felolvasása, melyben főpásztori áldást küldött egyházunk vezetője az új harangra s a harangot szentelő hivekre. Az istentisztelet végeztével Lukács Sándor helybeli lelkész megkapó szavakkal ismertette az új harang beszerzésének történetét. Amint beszélt, a hallgatóság lelkiszemei előtt megelevenedett egy egyházközség két évtizedes története... A világháboru képe, mely még a harangokat is áldozatul kérte, meg a fájdalmak, melyek elviharoztak, az álmok, vágyak, remények, melyek e napon valóra váltak. Kecskés Dénes gondnok egyszerü, keresetlen, de szivhez szóló szavakkal üdvözölte az új harangot s azt ünnepélyes formában is átvette. Izsák Dezső „Az új harang története" c. versét nagy rátermettséggel szavalta el. S a szép ünnepélyt még Izsák Jenő, Kecskés Béla, Izsák Gyula és Andrási Lajos szavalatai tették még feledhetetlenebbé. A felszentelési ünnepséget közebéd követte, melyen a pohárköszöntők hosszu sorát Kecskés Dénes gondnok nyitotta meg, üdvözölve a vendégeket. Dr. Elekes Domokos köri felügyelőgondnok beszédében örömének és egyben megbontránkozásának adott kifejezést. Jóleső érzéssel beszélt az egyházközség új harangjának beszerzése felett érzett örömérol és megbotránkozással vette tudomásul, hogy voltak olyanok, akik a történelmi nevezetességü eseménynél nem voltak, nem kivántak jelen lenni. Ép azok hiányoznak s hiányoztak a templomból is — mondotta — kik a harang beszerzését a legjobban sürgették s a felmerült késedelemért ezt is, azt is vádolva, mindenféle panaszt emeltek. Több szeretetet, nagyobb jóakaratot és megértést kivánt mindenki részéről. Lukács Sándor helybeli lelkész köszönetet mondott azoknak — elsősorban a Felügyelő gondnok és Esperes uraknak — akik az ünnepélynek megjelenésükkel külső diszt, szereplésükkel belső tartalmat adtak. Katona Ferenc esperes a lelki békességre üritette poharát. Török Mihály a kölcsönös megértés és egymás megbecsülésének szükségét hangsulyozta. Izsák Lajos a helybeli érdemeit méltatta. A sok és szebbnél szebb pohárköszöntők között a legmeghatóbb volt Izsák Ábel id. „öreg megyebiró" beszéde, aki 80 esztendőnek bölcsességével tört pálcát azok felett, akik a község lakosságának békéjét feldulták. Bibliai idézetekkel buzditott kitartásra minden igaz embert s megértésre azokat, kik viselkedésükkel még ma is keresztre feszitik Jézust. Adja a jó Isten, hogy az „öreg megyebiró" bölcs intelmeit mindenki megszivelje s az új harang a békességnek és Istenkereső áhitatnak legyen hirdetője időtlen-időkig. Azokat pedig, akik a harang beszerzésnél áldozatot hoztak s az ünnepély megrendezésénél fáradoztak, áldja meg az Isten áldásainak sokaságával. *Jelenvolt.*

Ösztöndijpályázat tanitó-gyermekek számára. »Az Erdélyi Iskola« szerkesztősége megtakaritott pénzeiből felsőbb,

egyetemi szinvonalu iskolákban tanuló tanitó-gyermekek számára ösztöndij-pályázatot hirdet 1936—37 tanévtől kezdve. Az ösztöndij összege 9—12.000 lej iskolai évenként. Ösztöndijért a Románia területén müködő magyar tannyelvü hitvallásos jellegü (r. kath., ref., unitárius, ág. ev.) iskoláknál müködő azon tanitók fiai pályázhatnak, akik felsőbb iskolában tanulnak. Előnyben részesülnek a gyakorlati pályát választók, pl. szövetkezeti, gazdasági, kereskedelmi akadémiát végezni óhajtók. Orvosi pályára készülők közül csak azok pályázhatnak, akik az első évfolyamnak sikeres elvégzését igazolni tudják. A folyamodások az Erdélyi Iskolához (Cluj, Str. I. G. Duca 10.) julius 15-ig adandók be. A folyamodáshoz többféle melléklet szükséges. Ezekről az Erdélyi Iskola kivánatra felvilágositást ad. Megkeresés esetén szerkesztőségünk is megad minden további felvilágositást.

Női gazdasági és háztartási tanfolyam. Az I. G. Duca-i Unitárius Téli Gazdasági Iskola ez évben is megrendezi a szokásos nyári gazdasági és háztartási tanfolyamát nők részére. A tanfolyam tartama 5 hét, megnyitása folyó év julius 26-án, bezárása folyó év augusztus 30-án lesz. A tanfolyamra az iskola szabályai szerint olyan 16 évet töltött nők vehetők fel, akik a magyar nyelvet szóban és irásban jól birják. Az 5 hét tartalmára 750 lej fizetendő bentlakási és élelmezési dij cimen. Tandij, vagy egyéb más költség nincsen. Bármily irányu felvilágositással szivesen szolgál az Unitárius Téli Gazdasági Iskola Igazgatóság (I. G. Duca—Cristur, jud. Odorheiu) ahová a felvételi kérések is beadandók folyó év julius 10-ig. A kérések szabályszerüen bélyegezendők.

Az I. G. Duca-i Unitárius Téli Gazdasági Iskola Igazgatósága örömmel hozza az érdeklődők tudomására, hogy növendékeinek elméleti vizsgái a legnagyobb rendben folytak le folyó év április hó 3—8. napjain. A vizsgákon az iskola vezetőin és az Egyházi Főhatóság képviselőin kivül még számos érdeklődő és szülő megjelent. A Földmivelésügyi minisztérium kiküldöttjeként Ilie Ionescu vezérfelügyelő ur és Oros Viktor gazdamérnök, szaktanár jelent meg a vizsgán, akik mind megelégedéssel hallgatták a növendékek értelmes feleleteit. Az érdeklődők megtekintették az iskola szép berendezésü gazdaságát s örömmel vették tudomásul, hogy egy szépen beállitott gyümölcsössel, faiskolával s egy kisméretü, de szakszerü vezetés alatt álló baromfiteleppel bővült ki az iskola gazdasága, ugy, hogy a növendékek ezen a téren is a legjobb gyakorlati kiképzést nyerik. A most levizsgázott növendékek hazamentek saját gazdaságukba, ahol a nyár folyamán szaktanáraik ellenőrzik munkáikat és ellátják szaktanácsokkal. Ősszel a tanulók még egy gyakorlati jellegü vizsgát tesznek s akkor nyerik el a másodévet végzettek a képesitőbizonyitványukat és a jó előmenetelt tanusitók pedig az iskola és más pártfogók által felajánlott természetbeni és pénzbeli jutalmakat. Az 1936—37. iskolai évre a

beiratkozások megkezdődtek. Jelentkezni lehet egész szept. 15-ig. Jó előmenetelt tanusitó, szegény tanulók ösztöndijat is nyerhetnek. A beiratkozásra vonatkozólag bármiféle kérdésben készséggel nyujt felvilágositást az Igazgatóság, akár szóbelileg, akár levélben. Az Unitárius Téli Gazd. Isk. Igazg. I. G. Duca, j. Odorheiu.

Házasságkötések. *Szathmáry Géza* lelkésztestvérünk április hó 13-án (husvét másodnapján) tartotta esküvőjét *Barra Lenkével* a turdai unitárius templomban. Az ifju párt Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanár részesitette egyházi áldásban. — Május hó 16-án tartotta esküvőjét *Zsigmond Ferenc* cheiai énekvezér-tanitó *Vass Sarikával* Chinuşuban. Egyházi megáldásban részesitette az ifju párt Zsigmond József lelkész, a vőlegény testvére. Vasárnap a hivek ünnepélyesen fogadták az ifju párt s ezzel is kifejezték szeretetüket énekvezérükkel szemben. — Május hó 23-án esküdött örök hüséget *Rázmán Mór* jószágfelügyelőségünk buzgó és tevékeny titkára *Zentkó Sárikának* a cluji unitárius templomban. Az egyházi áldást Főtisztelendő Dr. Boros György püspök ur adta szép szavakban az ifju párra. — Május hó 25-én (vasárnap) délután 6 órakor esküdött örök hüséget a cluji lutheránus templomban Főtisztelendő Püspök ur unokája *Ifj. Hintz György Guráth Ilucinak.* Az egyházi áldást Járosi Andor teológiai tanár adta rájuk. — Isten áldása és szeretete legyen az ifju párokon egy hosszu, boldog, örömteljes életen át.

Turda-Aireş Kör új esperese Árkosi Tamás lelkész lett a tavaszi rendkivüli egyházköri közgyülésen történt választás alapján. Új esperes afiának szerencsét, sikert kivánunk; Isten áldása kisérje felelősségteljes munkakörében.

Gyászhirek. *Remetei Filep Aladár* nyug. vasuti tisztviselő afia f. évi április hó 27-én, élete 70-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogultnak hült tetemeit 29-én a mihäileni családi sirboltba helyezték örök nyugalomra. A temetési szertartást Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanár végezte. Az elhunyt jeles afiát özvegye, hat gyermeke, számos rokon és jóbarát siratja. A jóságos Isten vigasztalja meg a gyászolókat mélységes bánatukban. — *S. Nagy Józsefné szül. Bodor Juliánna* életének 71-ik évében, f. évi május hó 5-én, rövid szenvedés után az Urban csendesen elhunyt. A temetési szertartás május hó 7-én volt, amikor is Ürmösi Károly esperes teljesitette a lelkészi szolgálatot. Elhunyt testvérünket nagy család gyászolja, köztük S. Nagy László szerkesztő, az U. I. T. főtitkára. Az Ur Isten adjon megnyugvást és vigasztalást a bánattal sujtott lelkeknek.

Szerkesztői üzenetek. Kérjük a lapunkat érdeklő közleményeket minden hónap 20-ig beküldeni, mert a később érkezőket abban a hónapban nem közölhetjük. Helyszüke miatt az előfizetések nyugtázása a jövő számra maradt.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Benczédi Pál

Tipografia „ORIENT" Cluj, Str. Iuliu Maniu 8.